

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”**

м. Полтава, 31 березня 2026 р.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ У СЕЛЕКЦІЇ РОСЛИН

Самородов В. М., Чеботарьова Л. В. АКАДЕМІК МИКОЛА ГРИШКО (1901–1964) – ПОСТАТЬ, ОСЯЯНА ТВОРЧИМ ГОРІННЯМ	8
Самородов В. М., Шиян О. О. Є. С. ГУРЖІЙ (1906-1983): З ПЛЕЯДИ МАЙСТРІВ-СЕЛЕКЦІОНЕРІВ	11
Самородов В. М., Шиян О. О. ВИЗНАНИЙ СЕЛЕКЦІОНЕР І ОСВІТЯНИН: ДО 75-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВОЛОДИМИРА ТИЩЕНКА	14
Шокало Н. С. ШЛЯХ ТА ДОСЯГНЕННЯ ВИДАТНОГО СЕЛЕКЦІОНЕРА	17
Вергунов В. А. КУЛЬТУРА РИЦИНИ В ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ УРОДЖЕНЦЯ ПОЛТАВЩИНИ, АКАДЕМІКА В. Г. РОТМІСТРОВА (ДО 160-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	19
Олешко Я. В. ШТУЧНИЙ ДОБІР ЯК ОСНОВНИЙ МЕТОД СЕЛЕКЦІЇ РОСЛИН: ІСТОРІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ	24
Білявська Л. Г., Мудряк М. О. РОЗВИТОК НАСІННИЦТВА СОЇ В УКРАЇНІ	26

СЕКЦІЯ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ. ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ МЕТОДІВ У ТЕХНОЛОГІЯХ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

Барилко М. Г., Захаренко В. А. ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДИКИ ГІБРИДИЗАЦІЇ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО)	29
Білинська О. В., Усова З. В., Реліна Л. І., Богуславський Р. Л., Усова Н. О. РІЗНОМАНІТТЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ <i>Aegilops</i> spp. ЗА СПЕКТРАМИ ЗАПАСНИХ БІЛКІВ ЕНДОСПЕРМУ	31
Чернобай С. В., Рябчун В. К., Мельник В. С., Капустіна Т. Б., Щеченко О. Є. ДЖЕРЕЛА ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК ТРИТИКАЛЕ У СЕЛЕКЦІЙНИХ РОЗСАДНИКАХ ПЕРШОГО ТА ДРУГОГО РОКУ	35
Чернобай Ю. О., Рябчун В. К., Кузьмишина Н. В., Шиянова Т. П. ЗБЕРІГАННЯ НАСІННЯ ЗРАЗКІВ ПОМІДОРА ЇСТІВНОГО У КОНТРОЛЬОВАНИХ УМОВАХ	38
Чернищенко П.В., Скидан В.О., Глибокий О.М., Шелякін В.О. ВИЗНАЧЕННЯ АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СЕЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ СОЇ ЗА УРОЖАЙНІСТЮ ТА СТАБІЛЬНІСТЮ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ НАСІННЯ	40

ШЛЯХ ТА ДОСЯГНЕННЯ ВИДАТНОГО СЕЛЕКЦІОНЕРА

**Шокало Н. С., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,
к. с.-г. н., доцент**

Полтавський державний аграрний університет

Білявська Людмила Григорівна народилася 18 березня 1961 року у селищі Кегичівка Харківської області в родині службовців.

У 1983 році закінчила Харківський сільськогосподарський інститут ім. В. В. Докучаєва й отримала диплом за спеціальністю Агрономія зі спеціалізацією «Селекція та насінництво».

Загальний стаж роботи селекціонерки – 44 роки, науковий стаж – 41 рік. У Полтавському державному аграрному університеті Людмила Григорівна працює 25 років.

Свій трудовий шлях вона розпочала у колгоспі ім. Кірова Ясинуватського району Донецької області, де з березня 1983 р. по листопад 1985 р. працювала бригадиром польової бригади,

Наукова діяльність Л. Г. Білявської розпочалася з посади старшого лаборанта лабораторії «Селекції та насінництва зернобобових культур» Красноградської ДС Всесоюзного НДІ кукурудзи у 1985 році. З 1 квітня 1987 р. по 30 квітня 1990 р. навчалась в аспірантурі ВНДІ кукурудзи (м. Дніпропетровськ). Надалі вона працювала у відділі «Селекції і агротехніки польових культур» Красноградської ДС Інституту зернового господарства УААН (м. Красноград Харківської області) на посадах: молодший науковий співробітник, науковий співробітник, старший науковий співробітник. У 1995 році захистила кандидатську дисертацію у Інституті кукурудзи УААН (диплом КН № 008271). З вересня 2001 р. по січень 2014 р. працювала на посаді доцента кафедри селекції насінництва та генетики Полтавської державної аграрної академії. Вчене звання доцента кафедри селекції, насінництва і генетики ПДАА отримала згідно рішення Атестаційної колегії від 19 жовтня 2005 року (атестат доцента – 02ДЦ № 015320). З січня 2014 р. працює на посаді професора кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавської державної аграрної академії.

З 9 вересня 2014 р. по 29 квітня 2015 займала посаду директора Українського інституту експертизи сортів рослин (м. Київ).

З вересня 2015 р. по теперішній час Людмила Григорівна Білявська працює на посаді професора кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету (м. Полтава) і за внутрішнім сумісництвом (0,5 ст.) провідним фахівцем із селекції Навчально-виробничого підрозділу із селекції та насінництва.

В грудні 2020 року Білявська Л. Г. захистила докторську дисертацію на тему «Селекційно-генетичне поліпшення сої в умовах Лісостепу України» у спеціалізованій вченій раді Д 08.353.01 при ДУ Інституті зернових культур НААН України. На підставі рішення Атестаційної колегії зі спеціальності

06.01.05 – «селекція і насінництво» отримала диплом доктора наук ДД №010858 від 9 лютого 2021 р.. Атестат професора (АП № 003509) отримала згідно рішення Атестаційної колегії від 30 листопада 2021 р.

У 2007 році Людмила Григорівна започаткувала і очолила **наукову лабораторію «Селекції, насінництва та сортової агротехніки сої» в якій проводяться наукові дослідження згідно НДР, присвячених вивченню питань виведення нових сортів сої, удосконалення схем їх насінництва і розробки елементів сортової технології (державний реєстраційний номер 0110U004466).**

Білявська Людмила – провідний вчений в галузі селекції та насінництва сої культурної. Її наукові розробки з питань селекції та насінництва сої широко відомі науковій спільноті не лише в Україні. Значна увага приділяється практичній селекції та впровадженню створених сортів у виробництво.

За час наукової праці Людкою Григорівною створено у співавторстві 15 сортів сої культурної, які внесено до Реєстру сортів рослин України. Отримано авторські свідоцтва та патенти на сорти. У 2026 році на чотири сорти сої культурної отримано охоронні документи та передано на державну експертизу ще 2 сорти сої культурної.

Сорти авторки мають значний попит на ринку насіння сої. Їх активно висівають на території Полтавської, Сумської, Київської, Харківської та інших областей. Сорти адаптовані до умов цих регіонів – посухостійкі та урожайні. Вони стабільно показують високі врожаї культури у різних кліматичних зонах України.

Професор Білявська Л. Г. здійснює керівництво науковими дослідженнями здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії.

На кафедрі селекції, насінництва і генетики Людмила Григорівна викладає наступні дисципліни: «Селекція і насінництво польових культур», «Сучасні технології насінництва», «Технології виробництва сертифікованого насіння», «Ідентифікація сортів в сортовій сертифікації та інтелектуальна власність», «Сучасні методи в селекції польових культур» та ін. Вона є автором понад 300 наукових, навчальних та методичних публікацій: колективних монографій,

зарубіжних публікацій, публікацій бази «Scopus» та ін., а також у виданнях, що є фаховими в Україні за напрямом селекція та насінництво.

За період наукової діяльності вона брала участь у підготовці більш ніж 65 заходів: Днів поля для сільгоспвиробників Полтавської, Сумської, Харківської та інших областей, лекцій для представників агрохолдингів та корпорацій.

Людмила Григорівна є асоційованим членом Українського Товариства генетиків та селекціонерів, а також головою Полтавського відділення цього товариства. Також є активним членом редколегії трьох фахових українських видань.

За вагомий внесок у розвиток сфери освіти і науки, плідну науково-педагогічну діяльність, досягнуті успіхи у справі виховання студентської молоді Білявська Л. Г. нагороджена численними грамотами, подяками та різними відзнаками Міністерства освіти і науки України, Міністерства Аграрної політики України.

Колектив кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету від щирого серця вітає Людмилу Григорівну – натхненого селекціонера, досвідченого вченого й високо професійного викладача з Днем народження і Ювілеєм!

Бажаємо Вам подальших творчих планів, життєвої енергії, родинного затишку, благополуччя, міцного здоров'я та здійснення нових задумів і наукових досягнень.

КУЛЬТУРА РИЦИНИ В ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ УРОДЖЕНЦЯ ПОЛТАВЩИНИ, АКАДЕМІКА В. Г. РОТМІСТРОВА (ДО 160-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Вергунов В. А., доктор с.-г. наук, професор, академік НААН України

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН (м. Київ, Україна)

Глобальні зміни клімату в новому тисячолітті визначають пошук адаптивних систем землеробства як пріоритетне завдання сучасної науки, де ключовим аспектом постає збереження та раціональне використання ґрунтової вологи як головного лімітуючого фактора біосфери. Підтвердженням гостроти цієї проблеми є динаміка індексу аридності, що відображає співвідношення потенційної евапотранспірації до кількості продуктивних опадів. Зокрема, у Херсонській області за період 1895-2020 рр. зафіксовано 48 років із середньорічною температурою повітря понад 10°C, а індекс аридності був нижчим за 0,5 протягом 67 років за період 1900-2020 рр. Протягом 1991-2020 рр. кількість років із критичним показником аридності (<0,5) залишалася високою в більшості південних та центральних регіонів: у Херсонській області